

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku:	Oponentský
Autor/ka práce:	Bc. Kristýna Lišková
Název práce :	Využití metody párového srovnání ve volebním výzkumu
Vedoucí práce:	Prof. PhDr. Hynek Jeřábek, CSc
Oponent/tka:	Mgr. Jindřich Krejčí, Ph.D.
Navržené hodnocení:	C

Zdůvodnění Vašeho hodnocení práce (zejména výhrad a kritických připomínek) rozepište podle níže uvedených kritérií.

1. Je cíl práce (výzkumná otázka) jasně formulován a odpovídají mu závěry? Je práce vhodně strukturována?

Cíl práce je jasně formulovaný, závěry odpovídají a práce je vhodně strukturovaná.

2. Opírá se autor/ka o dostatek literatury relevantní tématu práce? Využívá i cizojazyčné texty?

Diplomová práce se opírá celkově o velké množství zdrojů, což ilustruje dlouhý seznam použité literatury. Tyto zdroje jsou v práci reálně využívány a odkazovány. Velká část zdrojů je ovšem de facto zdrojem dat pro analýzu - jedná se o publikované zprávy z volebních výzkumů a jejich komentáře. I tak je ale možné hodnotit rozsah použité literatury jako velmi solidní.

Velmi solidní a vyváženou oporu v mezinárodní i domácí literatuře nacházejí zejména metodologické postupy založené na metodě párového srovnání, což odpovídá zaměření práce.

Pokud se týká fenoménu volebních výzkumů, zde zakotvení v odborné literatuře hodnotím jako slabší. Jedná se o vyjádření domácích odborníků publikovaná v médiích nebo na internetu a článek Chábové [2013] z Naší společnosti. Dále jsou použity dvě knihy: Voliči a volby 2006 od Lebedy et al. z r. 2007 (odkazy na jednu nebo dvě kapitoly - jeden z odkazů chybí v literatuře) a populárně naučná práce Herzmana a Komárka [2013]. Zahraniční literatura v tomto případě chybí úplně.

Pokud by se jednalo o publikaci do prestižního vědeckého časopisu, asi by přibyl také požadavek na doplnění aktuální literatury v oblasti metodologie - u diplomové práce by taková výtka ale přesahovala rozumné nároky a uvádím ji tedy pouze jako informaci pro autorku.

3. Jaká je kvalita použitých dat nebo zdrojů (včetně jejich výběru, sběru a popisu) a metod jejich analýzy?

Práce se opírá o data z vlastního šetření a o publikované výsledky předvolebních výzkumů.

Realizované šetření je jedním z hlavních kladů práce. Design šetření je promyšlený a propracovaný a také velmi racionálně navržený z hlediska poměru investovaných nákladů a objemu získaných

podkladů pro analýzy. Ty jsou velmi komplexní z hlediska potřeb testování stanovených hypotéz i pro hlubší analýzy kontextu rozhodování respondentů. Metodika je důkladně připravená i z hlediska předcházení chybám reprezentativity (včetně např. použití odměn respondentům - opět racionálně nastavených z hlediska nákladů). Sběr dat probíhal ve třech vlnách metodou on-line dotazování. Použit byl podvýběr panelu SC&C. Výzkumné nástroje jsou promyšlené, jejich konstrukce teoreticky podložená a jsou důkladně připravené. Autorka neopomněla testování otázek v pilotáži.

Šetření tak dosahuje parametrů dobrého standardu reálné výzkumné praxe a výrazně převyšuje obvyklé standardy studentských prací. Autorka získala přístup k panelu SC&C a pravděpodobně i další infrastrukturu této agentury. To ovšem nijak nesnižuje hodnotu jejího vlastního úsilí, a to minimálně z následujících dvou důvodů: (1) příprava a organizace provedeného šetření a následně analýzy byly nepochybně velmi pracné i s využitím profesionálního zázemí pro sběr dat, (2) to, že agentura autorce přístup ke své infrastrukturu pro účely jejího vlastního výzkumu umožnila, svědčí o kvalitě záměru a potenciálním přínosu práce.

Propracovaná metodologie analýz, její vysvětlení a odůvodnění použitých postupů je dalším velkým kladem práce. Práce je tak využitelná i pro instruktážní účely a výuku.

Důležité je zmínit také pracnost výpočtů při analýze dat z párových srovnání. Autorka si v analytické části práci nijak neulehčila a provedla hlubší analýzu výsledků zvláště pro nerozhodnuté voliče a pro skupiny vymezené volebním chováním v předcházejících volbách do PSP ČR a řadou sociodemografických charakteristik.

4. Jaká je kvalita argumentů, o něž autor/ka opírá závěry, k nimž dospěl/a?

Metodologická studie je profesionálně připravená a dobře zdůvodněná. Metodologická úroveň práce je celkově velmi vysoká a dle mého názoru je i jejím největším přínosem. Této úrovni pak odpovídá i vyhodnocení a formulace závěrů analýz. Síla argumentace se opírá také o dobře vystavěnou strukturu studie. Celkový závěr shrnuje výsledky analýz a odpovídá tomu, co bylo zjištěno. Autorka se ale nepouští do dalšího zobecnění a zhodnocení dopadů včetně diskuse možností případného využití výsledků, což by oboje bylo možné očekávat.

K závěrům patří, že testovaná metoda párového srovnání nedokázala predikovat výsledky prvního kola volby. Bez znalosti práce lze rychle odvětit, že to se dalo očekávat, protože párové srovnání neodpovídá volební situaci. Přístup autorky byl však promyšlenější, když se místo na otázku, koho ze dvou kandidátů by respondent volil, zaměřila na „míru ztožnění respondenta s kandidátem“, která pak následně ovlivní volbu. I v tomto případě však metoda nebere v potaz všechny faktory rozhodování včetně strategické volby nikoliv „pro“ některého kandidáta, ale „proti“ jinému. To také mohlo mít v případě letošních prezidentských voleb zásadní vliv na výsledek.

Zároveň je vidět, že prioritou bylo testování metody párového srovnání, zatímco popis fenoménu předvolebních výzkumů je méně propracovaný (viz výše též komentář ke zdrojům). Navíc se zde autorka nevyhnula podstatným problémům.

Tím je např. to, že výstupy předvolebních výzkumů automaticky posuzuje, jako by se vždy jednalo o prognózy. Tak tomu ale není. I když si to velká část veřejnosti myslí, předvolební výzkumy neprodukují přímo predikce volebních výsledků, ale měří preference v době realizace. Autorka to sice v práci na několika místech zmiňuje, ale současně se sama na výstupy těchto výzkumů dívá, jako by to predikce byly. Úvodní část práce je tak plná nekonzistentních a chybných vyjádření. Autorkou analyzované volební modely zobrazují odhady rozvržení podpory kandidátům v hypotetických volbách, „pokud by se konaly v době dotazování“ a jako takové jsou také v tiskových zprávách agentur prezentovány - přesto jsou tyto výstupy v práci systematicky (a chybně) označovány jako predikce. Např. výzkumy blíže k volbám autorka pak považuje za „přesnější“, přičemž zároveň píše o tom, jak lidé mění preference a rozhodují se až na poslední chvíli. Tyto

výzkumy pak ale mohly třeba (relativně) přesně změřit preference v době dotazování, načež došlo k dalšímu vývoji a změnám v preferencích. Z téhož důvodu jsou pak problematická i některá uváděná srovnání „přesnosti“ výzkumů agentur z různé doby.

5. Jsou v práci autora/autorčina tvrzení a zjištění jasně odlišena od tvrzení a zjištění převzatých?

Nenašel jsem žádné závažné problémy.

6. Jaká je úroveň odkazového aparátu, jazyka a dalších formálních náležitostí?

Celkově je práce dobře napsaná - je přehledná, má profesionálně zpracovanou strukturu výzkumné studie. S ohledem na daný formát, zaměření a tedy nutnost popsat postupy a sdělit množství výsledků analýz, je i čtivá. Odkazový aparát a formální náležitosti jsou zpracovány tak, že prokazují, že autorka má odpovídající znalosti i dobrou úroveň profesionální obratnosti v této oblasti.

Současně je ale patrné, že autorce se nedostávalo potřebného času při závěrečných úpravách. V tomto případě se ale jedná o problémy, které by při následné korektuře šlo lehce odstranit. V práci je řada překlepů a drobné formulační nedostatky. V úvodu se nepodařilo srozumitelně vyjádřit jedno z východisek. Odkazový aparát je odpovídající, ale není zpracován úplně precizně. Minimálně dvě práce (Lebeda [2006] a Causey [2012]) chybí ve výčtu použité literatury. Formát citačních záznamů v přehledu literatury není zcela sjednocený (např. roky vydání jsou někde v první části záznamu, jindy na konci, v některých záznamech chybí úplně - což se projeví i v chybách v odkazech v textu).

7. Jiné přednosti a/nebo nedostatky, které neodpovídají výše uvedeným kritériím (jsou-li jaké).

Jedná se o relevantní příspěvek k metodologii předvolebních výzkumů, který může být využitelný v praxi realizace výzkumů i při výuce metodologie

8. Náměty na diskuzi při obhajobě práce.

- Možnosti využití výsledků práce v praxi.
- Problematika využívání výsledků předvolebních výzkumů a jejich publikace v médiích.
- Dopady problémů s využíváním a publikací výsledků předvolebních výzkumů na obor výzkumu veřejného mínění.

Celkové hodnocení práce:

Posuzovaná diplomová práce představuje promyšlenou, propracovanou a do značné míry profesionálně zpracovanou metodologickou studii. Ta bohužel není úplně dotažená, pokud jde o teoretický rozbor problematiky, teoretická východiska a formální náležitosti. Autorka současně prokazuje velmi dobrou úroveň schopností a znalostí v oboru realizace šetření a analýzy dat a značnou obratnost při psaní odborných studií.

Datum: 8. června 2018

Podpis: